

Паўнамоцтвы прэзыдэнта Віктар Чарноў, Міхаіл Пастухоў

У выніку пераходу да парлямэнцка-прэзыдэнцкае рэспублікі паўнамоцтвы прэзыдэнта павінны быць істотна абмежаваныя з тым, каб забяспечыць у сыстэме органаў улады вяршэнства парлямэнту і павысіць ролю ўраду як самастойнага палітычнага органа. Прэзыдэнт у гэтае мадэлі ёсць толькі кіраўніком дзяржавы. Ягоныя асноўныя *функцыі*:

- цырыманіяльнае кіраўніцтва;
- арбітражная функцыя, забеспячэнне балянсу і стабільнасці ўладаў;
- забеспячэнне вонкавай бяспекі дзяржавы;
- абарона канстытуцыйнага ладу.

Прынцыповай асаблівасцю парлямэнтарызму ёсць падзел выканаўчага і цырыманіяльнага кіраўніцтва. Першае здзяйсняецца ўрадам на чале з прэм'ер-міністрам, які адказны перад парлямэнтам, другое ўскладаецца на фармальнага кіраўніка дзяржавы. Аднак у адрозненне ад «чыстага» парлямэнтарызму, парлямэнцка-прэзыдэнцкая мадэль значна пашырае аб'ём прэзыдэнцкіх функцыяў і канкрэтных паўнамоцтваў. Кіраўнік дзяржавы выступае ня толькі як сымбаль нацыянальнага адзінства, але й выконвае важную функцыю пасярэдніка, арбітра ў рэгуляваньні спрэчак і канфліктаў паміж галінамі ўлады або парлямэнцкімі фракцыямі, напрыклад, адыгрывае пэўную ролю ў падборы кандыдатуры прэм'ера, якая задаволіла б большыню парлямэнту, падтрымлівае стабільнасць выканаўчае ўлады, нэўтралізуе небяспеку ўсяўладзьдзя парлямэнту.

У парлямэнцка-прэзыдэнцкай сыстэме прэзыдэнт мае наступныя *паўнамоцтвы*:

- з улікам суадносін палітычных сілаў у парлямэнце прапануе яму для абрання кандыдатуру кіраўніка ўраду;
- юрыдычна прызначае абранага кандыдата на пасаду кіраўніка ўраду;
- на прапанову кіраўніка ўраду прызначае і адхіляе ад пасады іншых чальцоў ураду;
- прымае адстаўку ўраду пры ўступленьні на пасаду новага ўраду;

- зацвярджае на пасадах судзьдзяў, апроч тых, абраньне якіх належыць да кампэтэнцыі парламэнту і міністра юстыцыі;
- прызначае на пасаду і адхіляе ад пасады начальніка канцылярыі;
- прадстаўляе дзяржаву ў стасунках зь іншымі краінамі і міжнароднымі арганізацыямі;
- вядзе перамовы і падпісвае міжнародныя дамовы;
- прымае даверчыя і адклікальныя граматы дыпламатычных прадстаўнікоў замежных дзяржаваў;
- у часе ваеннага становішча зьяўляецца галоўнакамандуючым;
- вырашае пытаньні аб прыёме ў грамадзянства Рэспублікі Беларусі, аб выхадзе з грамадзянства Рэспублікі Беларусі, а таксама аб наданьні палітычнага прытулку;
- спыняе паўнамоцтвы парламэнту і абвешчае датэрміновыя выбары ў выпадку неканструкцыйнага вотуму недаверу кіраўніку ўраду (ураду) або немагчымасьці сфармаваць новы ўрад;
- у выпадку немагчымасьці фармаваньня ўраду, які абаліраецца на парламэнцкую бальшыню, можа пасьля кансультацыяў з дэпутаткімі фракцыямі або распусьціць парламент, або прапанаваць яму абраць кіраўніка «кабінэту меншынi».

У межах сваіх паўнамоцтваў прэзыдэнт выдае ўказы. Яны ня могуць мець нарматыўнага характару і контрасыгнуюцца прэм'ер-міністрам за выняткам выпадкаў, прадугледжаных Канстытуцыяй.

Прэзыдэнт выбіраецца грамадзянамі РБ тэрмінам на чатыры гады і можа балятавацца яшчэ на адзін тэрмін. Прэзыдэнтам можа быць грамадзянін РБ, які дасягнуў 45 гадоў, стала пражываў да выбараў на тэрыторыі краіны ня менш за 10 гадоў, ня быў асуджаны, прыгодны па стане здароўя да выкананьня абавязкаў дзяржаўнага службоўца.

Пры прэзыдэнту не павінна быць ніякіх структураў, апроч канцылярыі прэзыдэнта. Прэзыдэнт ня можа быць чальцом парламэнту, палітычнае партыі і іншых грамадзка-палітычных арганізацыяў, займаць іншыя пасады і атрымліваць іншы аклад за выняткам платы за творчую дзейнасьць.